

מידת הגבורה

ר' עובדיה מברטנורא - הכי הוי פירושא דקרא, טוב ארך אפים הבא מצד הגבורה של כבוש היצר, לא מצד רכות הטבע.

מרכבת המשנה לר"י אלאסקר על אבות פרק ד - והוא אמרו, טוב ארך אפים מגבור, אימתי היא טובה אריכות האף, והיא כבישת יצר הרע, כשתבא מגבור. וגם כן אימתי היא טובה, כשתהיה מלוכד עיר, שיש בידו כוח למחות ואינו מוחה.

בית הבחירה למאירי מסכת אבות פרק ד - ואמר אח"כ איזהו גיבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים כו' פי' אמרו חכמי המדות שהמלכות הוא שלשה מינים מלך במדינתו ומלך בביתו ומלך בגופו ירצה בזה דשלוש אלה צריכים למנהיג טוב ינהיג הנמסר להנהגתו בדרך טובה והוא שהמלך צריך להנהיג בני מדינתו ביושר לייסר הרעים ולחזק מעשה הטובים, וכן הבעל הבית בבני ביתו וכן האיש בגופו להכניע בחוסיו המפתים אותו לרע או לכעס או לאיזה מותר ולחזק ידי יצר הטוב להוציא מחשבתו מן הכוח אל הפועל

..אמר כאן שהכובש את יצרו הוא החזק שבמלכויות, והוא אומרו טוב ארך אפים מגבור כי מלחמת טבעו שהיא מגופו חזקה מן המלחמה הבאה מבחוץ.

פירוש רבינו יונה על אבות פרק ד - שנא' [משלי ט"ז ל"ב] טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר. ארך אפים נקרא המאריך אפו ואין רצונו להנקם מיד אך ממתין שעה ומקום לנקום נקמתו כי הכעסן ומתנקם מיד מחבל את מעשיו ובלא דעת הוא עושה ועל זה אמר שלמה ע"ה טוב ארך אפים מגבור המאריך אפו אף על פי שאינו מוחל מתוך כעסו אלא שמניח הדבר להנקם אחר זמן יותר היא גבורת הלב מן הגבור במלחמה שגם בלא דעת יהיה גבור להלחם. והמושל ברוחו שהוא יותר ממאריך אפים כי מתוך הכעס הוא מוחל מאשר הוא ירא את דבר ה' הוא גבור מלוכד עיר...

הכתב והקבלה ויקרא פרק טז - ונ"ל עוד בטעם מלת גר על הנכנס בעדת ישראל, כי כל עובד את ה' הוא תמיד במלחמה פנימית, כי תאוות נפש הבהמית משתוקקות תמיד למלא תאותם בבעילות ומאכלות אסורות וכדומה, ומצד נפש המשכלת הרוחנית יתגבר עליהם עפ"י התורה וכובש אותם בל יפרצו לעשות כחפצם, לכן מתוארים הצדיקים בשם גבורים, ה' עמך גבור החיל (שופטים ו') ולנעמי מודע איש גבור חיל (רות ב') וברבותינו איזהו גבור הכובש את יצרו, ואם הישראלי שלא טעם מעולם טעמי דאיסורי, בהשמרו מלטעום אותם נקרא גבור ואיש מלחמה, מכש"כ הנכרי שמנעוריו טעם טעמי כל האיסורים בהיתר, כי לא הוזהר עליהם, אם זה יסכים בדעתו לקבל עליו דת הישראלי ומתייחד, כמה מתגברת בנפשו המלחמה הפנימית. כי בכל רגע יגורו בו מלחמות התאות החומריות בהשתוקקות ללכת אחרי שרירות לבבם כפי הרגלו מנעוריו עד היום

הזה, הנה ראוי לקרותו גבור ואיש מלחמה, וזהו בעצמו שם גר, ענין חרחור ריב ומדון שמתחדש בנפשו כל רגע. (זיך זעלבסט בעקאָפּפּענדער), גר מלשון כל היום יגורו מלחמת, והתגר בו מלחמה, שומרי תורה יתגרו במ. ומזה גר אנכי בארץ אל תסתר ממנו מצותיך (תהלים קי"ט) בי"ת בארץ היא בי"ת הסבה הגורמת, כמו איש בחטאו ימות, בסבת חטאו, בסבת ארץ, והוא העולם הגשמי אשר בו תמיד לעינינו דברים המעוררים אל התאות החומריות, ומסבתם יתחדש בנפש האדם ריב ומדון וצריכה שמירה יתרה לעמוד בקשרי המלחמה הנפשית לבלי היות מנוצח מהם, וזהו גר אנכי בארץ, לכן אתפלל להושיעני בל יתעלם מנגד עיני חיוב מצותיך, ובזה אתחזק לכבוש ולהילחם בכל כחי.

תפילת עמידה - אתה גיבור לעולם י"י מחייה מתים אתה רב להושיע. מכלכל חיים בחסד מחייה מתים ברחמים רבים. סומך נופלים. רופא חולים. מתיר אסורים. ומקיים אמונתו לישיני עפר. מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחייה ומצמיח ישועה. מי כמוך אב הרחמן זוכר יצוריו לחיים ברחמים. ונאמן אתה להחיות מתים. ברוך אתה י"י מחייה המתים.

חידושי הגרי"ז סימן ר - בתפילת שמו"ע, אתה גיבור לעולם ה'. וצ"ע מהו לעולם וכי ס"ד שמדת גבורתו יתרך מוגבלת חלילה, ונראה עפ"ד הגמרא יומא ס"ט ע"ב למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה וכו' משה אמר הא - ל הגדול הגיבור והנורא, אתא ירמיה ואמר נכרים מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו לא אמר נורא, אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים בבניו איה גבורותיו לא אמר גבור, אתו אינהו ואמרו אדרבה זו היא גבורתו וכו' שנותן ארך אפים לרשעים ואלו הן נוראותיו שאלמלא מוראו של הקדוש ברוך הוא האיך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות ע"ש. וברור דדעת ירמיה ודניאל לא היתה חלילה שאין מידות אלו קיימות אלא סברו שבזמנה לא נראו מידות אלו ולא הנהיג אז הקדוש ברוך הוא את עולמו במידות הגבורה והנורא ולכן לא שייך היה שישבחו להקב"ה במידות שאינם משמשות ופועלות בהנהגת העולם, (וכדרך שאומרים המלך הקדוש בעשי"ת ולא בכל השנה, דאז הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו במידת מלך), ואנשי כנה"ג באו ואמרו שבכל עת ובכל שעה מונהג העולם במידות ובהנהגות גבור ונורא דכל עוד שקיימים רשעים אות היא שהעולם מונהג במידת גבור ועצם קיום עם ישראל מוכיח עם מידת נורא, ולכן אנשי כנה"ג שתיקנו תפילת שמו"ע קבעו הנוסח אתה גיבור לעולם ה' והיינו דמדת גבורה פועלת בהנהגת הבריאה לעולם.

בראשית פרק לב פסוק ח - וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחַץ אֶת־הָעַם אֲשֶׁר־אֵתוֹ וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשֵׁנֵי מַחֲנוֹת.

חזקוני בראשית פרק לב פסוק ח - ויחץ את העם אשר אתו אומר יעקב אם עשו ימצאני בורח אכניס בלבו שנאה.